
LA CAIXA D'ESTALVIS DE SABADELL: EL TEMPS DELS FUNDADORS

Josep Maria Benaul

1848: UN PRECEDENT DESCONEGUT.

El vint-i-u de gener del 1848, quaranta-dos fabricants sabadellencs van escripturar davant el notari Francesc Viladot una societat a fi de finançar i disposar conjuntament dels serveis d'un viatjant. Lògicament la seva tasca principal era vendre els gèneres —i per això dit viatjant aniria proveït dels mostraris corresponents—, però també se li encomanava la missió de comprar llana a compte dels mateixos fabricants. Per facilitar els mecanismes monetaris i financers d'aquesta societat, el darrer pacte deia així: *La Junta procurará con todo esmero se establezca en su lugar y casa una caja de ahorros en esta villa y si la planteación de dicho establecimiento, no fuese suficiente para atender a las necesidades que puedan subvenir a los socios, entonces se harán las gestiones oportunas para que el Banco de Barcelona pueda ocurrir a dichas necesidades, estableciendo si se juzgase conveniente una ramificación del mismo banco con esta villa (1).*

És aquesta la primera referència que coneixem en relació a la creació d'una caixa d'estalvis i -per extensió, com pot veure's- d'una sucursal bancària a Sabadell. Amb tota probabilitat, cal pensar que aquesta societat no va arribar a funcionar mai. De fet, ni la caixa que projectaven ni la sucursal bancària van arribar a constituir-se. Cal suposar que la gran embranzida de la nostra indústria llanera en la dècada següent va crear unes necessitats que no podien satisfer-se amb un viatjant conjunt (2).

1853-1854: LA PRIMERA INICIATIVA DE PERE TURULL

En aquell grup de quaranta-dos fabricants hi havia absències molt remarcables, però no menys explicables. En primer lloc, la de Pere Turull i Sallent, el qual, a més de fabricant, era el primer negociant de llanes de la vila i lògicament no podia veure de bon ull aquella iniciativa. Així mateix hi mancava Josep Duran i Sors, co-fundador de l'empresa "José Duran y Cía.", que el 1842 havia creat la primera gran fàbrica a vapor de Sabadell: el vapor de cal

Pissit. Tampoc no hi eren alguns fabricants que compartien negocis amb Turull. Aquest és el cas de Josep Sardà i del seu fill Llorenç i d'Antoni Roca i Ancàs, els quals fundaren el 1849 el vapor de la Creueta o de cal Lau (àlies dels Sardà) o Sabadellès juntament amb Turull i altres fabricants (3). En canvi la resta de fabricants importants —amb d'altres menys significatius— hi eren presents: Antoni Casanovas, Joan Sallarès i Marra, Josep Corominas, Jaume Voltà, etc.

En la mesura que la iniciativa que havia de portar a la creació de la Caixa d'Estalvis fou protagonitzada per Pere Turull, no resulta sorprenent que entre els fundadors de dita entitat només hi trobem dos d'aquells quaranta-dos fabricants del 1848. Tot plegat ens planteja un interrogant més sobre els límits i els mecanismes de la influència econòmica i política de Pere Turull.

La iniciativa turulliana va començar el 1853 amb la idea original de demanar a la Caixa d'Estalvis de Barcelona -fundada el 1844- que establís una sucursal a Sabadell. En vista del desinterès que va palesar aquella entitat, hom va decidir de promoure una caixa independent a Sabadell. Pere Turull, llavors alcalde, va potenciar la idea des de la corporació municipal, i a l'abril del 1854 ja s'havia remés una proposta de junta al governador civil.

El mes de juliol d'aquell mateix any, tot semblava a punt per a la fundació, però els temps no foren propicis. Aquell mes va produir-se la revolució que obria la via al bienni progressista d'Espartero i O'Donnell. A més, la ciutat sofria l'epidèmia de còlera que havia esclatat en aquells dies. Per acabar-ho d'adobar Pere Turull va haver de cedir l'alcaldia en les eleccions municipals de setembre. La incertesa de la situació política fou, sens dubte, l'element fonamental a l'hora de posposar la fundació de la Caixa (4).

1859: ELS FUNDADORS

El 1856 fou clausurada amb un cop militar, protagonitzat pel mateix O'Donnell, l'experiència progressista i el poder va retornar als moderats. Pere Turull fou nomenat alcalde pel capità general, si bé al cap de pocs mesos el va succeir el seu amic i soci Antoni Roca i Ancàs. Els esdeveniments polítics no van empal·lidir la vitalitat d'aquells anys decisius per a Sabadell en la creació de fàbriques, infraestructura i entitats (5). Estabilitzada la nova situació, Pere Turull, diputat a Corts des de 1858, va reprendre la iniciativa. Fou així com va quedar definitivament establerta la Caixa d'Estalvis de Sabadell, el sis de gener del 1859 (6).

El fet que, a hores d'ara, Turull acapari el protagonisme d'aquell esdeveniment no desvirtua la realitat, però convé saber qui eren els altres fundadors i -fins on sigui possible- explicar-nos per què ells i no d'altres. El quadre que presentem en aquest sentit, cal entendre'l com una simple aproximació radiogràfica.

Dels catorze fundadors, dos poden resultar menys significatius, perquè ho foren a causa del seu càrrec: l'alcalde i el rector de Sant Feliu. Però el primer -Antoni Casanovas- havia format part de la junta proposada el 1854 al

governador civil. Si centrem l'atenció en els dotze restants, podrem observar alguns aspectes sobresortints.

En primer lloc, es distingeixen amb claredat tres nivells generacionals: els nascuts a la fi del segle XVIII, una generació intermèdia -entre 1808 i 1818- i finalment els més joves -entre 1826 i 1835-, és a dir, els que tenien entre vint-i-quatre i trenta-tres anys en 1859. Tot i que desconeixem la data de naixement de Pere Quer, segurament s'ha d'incloure en la darrera generació. Casual o causal -hom diria premeditat- aquest triple escalafó generacional va resultar operatiu.

Segon, la posició social i la influència política -passada i futura- dels fundadors no deixa lloc a dubtes. Amb tot, cal fer algunes matisacions. Pere Oliver era més ric del que es desprèn del lloc que ocupa en la contribució territorial de Sabadell, pel fet que tenia la majoria de les seves propietats a Castellar del Vallès i a Sant Llorenç Savall. A més, des del 1858 era diputat provincial pel partit judicial de Terrassa. No deixa de ser sorprenent la presència de dos farmacèutics, bé que no sabem si eren entre els fundadors a causa de la seva professió o d'altres capacitats. Segons Marià Burguès "els apotecaris se la passaven bastant justeta" a causa de l'ús de remeis casolans, però això no treu la rellevància i la capacitat de relació social que havien de tenir els farmacèutics en una petita ciutat. Això que diem sembla particularment cert pel que fa a Esteve Aguilar, home molt popular i de tarannà liberal, que trobem sovint incorporat a moltes iniciatives ciutadanes -la construcció del nou teatre i la introducció del segon ensenyament en els anys seixanta- i que va acabar exercint com a jutge de pau (7). Pere Quer era l'únic fabricant cotoner entre els fundadors. El seu pare, Josep Quer i Abat, era el segon contribuïent més important de la indústria cotonera sabadellenca. A més, tenia altres negocis a Barcelona, els quals probalment expliquen que Pere Quer es traslladés a dita ciutat el 1864 (8).

Tercer, els càrrecs executius de la Caixa d'Estalvis de Sabadell -director, comptador i tresorer- van concentrar-se en les persones de la generació més vella i de més pes econòmic. El relleu generacional va entrar en joc quan Josep Llobet va retirar-se del càrrec i a la mort de Pere Oliver; Josep de C. Duran -fill de Josep Duran i Sors- i Antoni Roca els van substituir (9).

En quart lloc és de remarcar que dels catorze fundadors, sis no havien nascut a Sabadell, si bé Voltà procedia de la rodalia. La vitalitat de la ciutat no atreïa només mà d'obra, sinó també industrials i capitals forasters. El 1850 aproximadament la meitat de la població de Sabadell era immigrada (10). Al costat dels Roca, Folguera i Quer, podríem afegir-hi altres fabricants sobresortints -alguns dels quals ja havien començat els seus negocis a Barcelona- com Dòria de Gerri, Buxeda de Camprodon, Bulbena de Barcelona i d'altres. El fet assenyala també la seva fàcil integració en la burgesia local. Folguera i Quer residien a Sabadell des de feia pocs anys i la fundació de la Caixa no fou l'única iniciativa en què van participar (11).

La fundació de la Caixa d'Estalvis de Sabadell no va tenir el caràcter col·lectiu que vint-i-tres anys després tindria la fundació del Banc de Sabadell,

o, fins i tot, la caixa que volien crear aquells fabricants del 1848. La personalitat de Pere Turull era la que centralitzava la iniciativa i fou ell qui va seleccionar els fundadors, amb els quals mantenia lligams molt variats. Josep Llobet havia estat fabricant de teixits de llana en èpoques anteriors i havia compartit amb Pere Turull el comandament de la Milícia Nacional i el govern Municipal. Amb Oliver i Roca havia compartit el poder municipal, i tots tres havien estat alcaldes abans de 1859. Amb Roca -amb el qual participava en diferents negocis- i amb Quer havia fundat el Cercle Sabadellès el 1856. Com a financer i negociant, l'activitat de Turull gairebé no tenia límits, i fins i tot fabricants molt rics com Antoni Casanovas i Josep Duran i Sors havien recorregut als seus serveis (12). La incorporació de joves fabricants, l'empenta dels quals podia ésser decisiva per a la nova institució, fou obra també de Turull. Cal dir que Duran, Folguera i Voltà eren al front d'empreses que es caracteritzaven pel seu dinamisme. Finalment cal tenir en compte que l'endogàmia -natural en un medi social tan concret i reduït- reforçava tots aquests lligams. Josep de C. Duran i Pere Folguera eren cunyats, mentre que Romeu i Voltà ho serien més endavant. Turull i Oliver havien d'esdevenir consogres al cap de pocs anys.

Era lògic que Pere Turull dominés sense massa problemes el Consell d'Administració. Quan aquest organisme va haver de definir quins vocals substituïrien els càrrecs directius en cas de la seva mort o incapacitat, no va haver-hi unanimitat i es va recórrer a la votació. En tots els casos i per un marge similar de vots -vuitanta per cent- resultaren elegides persones estretament vingulades a Turull: Roca com a suplent del director, Duran del comptador, Quer del tresorer (càrrec que exercia Turull) i Folguera del secretari (13). En dues d'aquestes votacions el candidat derrotat fou Josep Voltà, un jove ambiciós, que esdevindria una figura clau en el Sabadell de la Restauració i que es distingiria precisament pel seu antiturullisme. D'altra banda, la selecció dels substituïts dels vocals (vocals suplents) havia reforçat encara més el pes de Pere Turull (14).

Hi ha motius per suposar que la influència de Pere Turull sobrepassava la que podia exercir en altres entitats i institucions. Això era així perquè la Caixa era una obra personal per la qual mostrava un afany i un interès remarcables. El 1862, quan la Caixa travessava per dificultats per col·locar els seus fons amb una certa rendibilitat, ell mateix va comprometre's a respondre durant sis mesos d'aquest fons (15). Poc després el Consell d'Administració li va donar plenes atribucions per gestionar els préstecs, en una conjuntura que començava a ésser difícil. El reconeixement i la fidelitat del dit organisme vers Turull va culminar amb el seu nomenament com a tresorer perpetu el 1868. La seva influència va perpetuar-se més enllà de la seva mort, ja que el càrrec de tresorer va romandre en mans dels seus fills Pau -fins el 1889- i Enric -fins el 1923- (16).

LA QÜESTIÓ DE L'ESTALVI I L'ARRELAMENT DE LA CAIXA

La fita primordial de la Caixa d'Estalvis de Sabadell no era la de facilitar i finançar operacions comercials tal i com projectaven els fabricants del 1848 ni la d'aportar capitals per a la indústria. L'objectiu era més ambiciós: l'estalvi havia d'ésser l'instrument que moralitzés la vida dels treballadors i alhora els integrés a la societat. El manifest fundacional ho explicitava així: *Cuando se ahorra diariamente una cantidad, por pequeña que sea, y se deposita en estas cajas, el imponente se facilita insensiblemente un buen recurso para mejorar su condición en el ejercicio de su industria, creándose el primer capital, que es el más difícil de adquirir; se liberta, él o su hijo, de las penalidades y riesgos del servicio militar, de los horrores de la miseria de una enfermedad, o en ciertas épocas en que, por cualquier causa, le falte el trabajo, o en que se le haya desgraciado la cosecha; en fin, se hace propietario de un capital, se aficiona al trabajo y se preserva de los vicios que en otro caso destinaría el sobrante de sus utilidades o quizá lo que necesitase para su sustento y el de su familia (17).*

Per a Gérard Chastagneret es tractava d'"anestesiar" a poc a poc la intensitat del problema obrer en donar als treballadors a la vegada una "propietat" a preservar i una reserva en cas de crisi (18). Aquesta lectura no solament es deriva del manifest fundacional sinó també de la personalitat —marcada per les experiències— dels principals fundadors. Pere Turull, pels càrrecs que exercia i pel seu pas a la ciutat, s'havia vist enfrontat a importants moviments populars. Ell i altres fundadors com a fabricants, havien hagut d'oposar-se a un fort moviment obrer —particularment en el recent bienni progressista de 1854-1856— que els imposava la contractació col·lectiva de relacions laborals (19). El fet que aquests homes d'ordre, en alguns casos marcadament conservadors (20), prenguessin aquesta iniciativa era a la vegada una mostra de la seva sensibilitat i de la seva preocupació.

Aquest objectiu va xocar amb la realitat de Sabadell —i el mateix valdria per la resta de Catalunya industrial— que feia impossible un desenvolupament efectiu de l'estalvi obrer. I no per qüestió d'hàbits o de mentalitat, sinó essencialment per imperatius econòmics. Més de la meitat dels 14.000 habitants que tenia la ciutat el 1859 eren obrers, molts d'ells dones i nens (21). Tot i que no disposem de sèries de salaris, hi ha dades per a evidenciar que era molt difícil que dels ingressos d'una família obrera en resultés un "sobrante" per a l'estalvi. La mateixa alimentació dels treballadors es corresponia amb una situació de molt baix poder adquisitiu i es basava en el pa, els llegums, el bacallà salat i la cansalada. L'any de la fundació de la Caixa hi havia a Sabadell trenta tendes de bacallà salat, vint-i-sis forns de pa i només nou carnisseries (22). Els pocs cèntims sobrants de les despeses d'alimentació, vestit i habitatge —contingències a part— acabaven segurament al cafè o a la taverna. I no era sobre aquests minsos recursos que podia bastir-se l'estalvi obrer. Temes, prou estudiats com el de l'habitatge, ens mostren les difícils condicions de vida dels obrers en aquests anys. El 1857 hi havia a Sabadell 6,6 persones per casa xifra que palesa un notable dèficit d'habitatges. Aquesta

xifra va començar a davallar notablement —5,3 el 1859, 5,07 el 1878—, però el dèficit va cobrir-se amb un notable deteriorament de la qualitat de l'habitatge, especialment a base de petites cases de planta baixa (23).

La mateixa evolució de la Caixa d'Estalvis de Sabadell resulta prou indicativa de les dificultats de l'estalvi obrer. L'evolució del nombre d'impositor palesa que fins entrat el segle XX l'estalvi no havia esdevingut una realitat generalitzada a Sabadell.

	Població	Impositors	% Impositors respecte a la població
1860	14.240	299	2.1
1874	16.069	985	6.1
1885	21.397	1.853	8.7
1890	21.379	2.328	10.8
1900	23.375	3.098	13.2
1910	28.263	5.527	19.5

Font: GHASTAGNERET, Gérard *La Caisse d'Espargne de Sabadell*. p.93

Aquestes xifres poden matisar-se amb dos altres aspectes. En primer lloc, "grosso modo", a finals de segle els impositors obrers representaven el cinquanta per cent del total dels impositors. Fet que palesa que només una part minoritària dels treballadors arribava a estalviar (24). En segon lloc, caldria mesurar el pes de les imposicions dels obrers en el conjunt de les imposicions. Podem assenyalar un fet indicatiu. En 1895 el Consell d'Administració va tractar el tema de donar unes primes de fidelitat als obrers que durant cinc anys haguessin estalviat un mínim de quatre pessetes per setmana. El tresorer, Pau Turull, va manifestar el seu acord, però va afegir que segons els registres només hi havia dos o tres impositors obrers que reunissin aquestes condicions (25).

Els objectius dels fundadors no van acomplir-se en el segle XIX. L'estalvi obrer no va poder jugar un paper rellevant en l'apaigament de la tensió social, la qual va ésser prou important en la segona meitat del segle. No fou fins ben entrat el nou segle que, amb la millora del nivell de vida, va generalitzar-se l'estalvi i que l'arrelament de la Caixa d'Estalvis de Sabadell esdevingué un fet definitiu. Malgrat tot, fins i tot llavors, el volum per capita d'aquest estalvi obrer seria encara molt minço, i a més a més els obrers sabadellencs havien ja desenvolupat una capacitat ideològica i organitzativa que difícilment podia ésser combatuda només amb l'estalvi. El fet indiscutible, al marge d'aquest objectiu dels fundadors, era la importància que la Caixa d'Estalvis havia assolit en la realitat social i cultural de la ciutat.

NOTES

1. **Manual de 1848** del notari Francesc Viladot, 21-1-1848; fols. 25-27. Arxiu Històric de Sabadell (AHS).

2. L'expansió de la indústria llanera sabadellenca en els anys cinquanta va assolir unes dimensions formidables. Dels 8.480 fusos mecànics i 286 telers manuals del 1850 va passar-se a 37.974 fusos mecànics i 902 telers manuals el 1859. Font: **Matrícula Industrial** (AHS).

3. La societat del Vapor Sabadellès va constituir-se l'onze d'agost del 1849. La integren Pere Turull, Josep i Llorenç Sardà —pare i fill—, Joaquim Casanovas, Josep Casajoana, Josep Oriol Badia i Antoni Roca. L'edifici, previst en l'escriptura de la societat, constava de tres pisos i una màquina de vapor de 36 CV. **Manual de 1849** del notari Camil Mimó, 11-VIII-1849; fols. 264-268 (AHS).

4. CASTELLS, Andreu. **Sabadell: Informe de l'oposició** Vol. I. Proleòmens, 1788-1868, pp. 5. 13-5.14.

5. A títol d'exemple convé recordar la creació d'importants vapors en aquests anys: Antoni Casanovas (1851), Vapor Gran (1854), Josep Nogués —cal Morra!— (1856), Germans Montllor —ca la Daniela— (1856), Brutau (1857) i el de Josep Corominas i Cia. (1857). El 1853 es constituïa la fàbrica de Gas de Benessat i Prats. El 1855 era inaugurat el ferrocarril de Barcelona a Sabadell. Les entitats més importants fundades en aquests anys foren el Cercle Sabadellès (1856), el Cercle del Jardí Sabadellès (1857) i el Casino Català Industrial (1857).

6. ROCA GARRIGA, Pedro. **Cien años de una institución sabadellense. La Caja de Ahorros de Sabadell 1859-1959**: Sabadell, 1959. Pàg. 26.

7. BURGÜES Marian. **Sabadell del meu record** Sabadell: Joan Sallent Impressor, 1929. Pàg. 42. Sobre Esteve Aguilar vegeu les pàgines 29 i 43.

8. Josep Quer i Abat era soci de l'empresa Muller i Cia establerta a la Barceloneta. **Manual de 1848** del notari Camil Mimó, 23-IV-1848 (AHS).

9. **Llibre d'Actes del Consell d'Administració de la Caixa d'Estalvis de Sabadell**, 4-II-1860 i 23-IX-1869.

10. BENAUL, Josep M. **Industrialització i moviment obrer a Sabadell 1840-1868**, Estudi

10. BENAUL, Josep M. **Industrialització i moviment obrer a Sabadell 1840-1868**, Estudi General, Col·legi Universal de Girona, 1981. p. 188.

Pere Quer estava domiciliat a Barcelona fins que va casar-se amb Eulàlia Cirera i Corominas, filla del fabricant llaner Francesc Cirera: Vegeu el **Manual de 1854** del notari Camil Mimó, 23-IV-1854 (AHS).

12. Per exemple el 1844 Pere Turull va prestar 2.000 duros a Josep Duran i Sors a dos anys i sense interès, però amb la hipoteca de la casa d'aquest situada a la Rambla. Turull utilitzava molt sovint aquest tipus de préstec. Vegeu el **Manual de 1844** del notari Camil Mimó, 24-IX-1844, fol. 299 (AHS).

13. **Llibre d'Actes del Consell d'Administració de la Caixa d'Estalvis de Sabadell**, 21-II-1859.

14. *Ibid.* 17-I-1859.

15. CHASTAGNERET, Gérard. **La Caisse d'Epargne de Sabadell**, Tesi de llicenciatura inèdita, Universitat de París, 1966-1967, pàg. 53 i 163.

16. ROCA GARRIGA, Pedro. *ob. cit.* pàg. 50.

17. *Ibid.* pàg. 27-28.

18. CHASTAGNERET, G. *ob. cit.* pàg. 29.

19. Vegeu BENAUL, Josep M. *ob. cit.*

20. Cinc anys després de la fundació de la Caixa d'Estalvis, Josep de C. Duran es mostrava preocupadíssim pel fet que a Sabadell no hi hagués *una pequeña guarnición que todos no ignoramos lo que ésta vale, para que sea respetado el principio de autoridad; que la carencia de un Juzgado de 1ª instancia cuya autoridad y demás personas que en el se ocupan también hacen mucha falta porque algunos abusos podrían cortarse, más (sic) de que darían a la población mayor importancia de la que hoy tiene. Sin estos requisitos, dijo, es de opinión que sería una imprudencia la inversión de más capitales que tan necesarios son a todos los centros*

industriales, y que si bien no lo espera-podrían hasta verse comprometidos los invertidos de algunos años a esta parte que han contribuido a hacer de un pueblo una gran población. Llibre d'Actes de l'Institut Industrial, 6-IX-1864 (AHS). Llavors Josep de C. Duran era president d'aquesta entitat, fundada l'any anterior i que havia tingut Pere Turull com a primer president.

21. Vegeu BENAUL, Josep M. ob. cit. p. 190.

22. **Matrícula Industrial** de 1859 (AHS).

23. LARROSA, Manuel. **Aproximació al desenvolupament urbà de Sabadell en el segle XIXè (mecanografiat)**: Sabadell, 1977. Pàg. 79 i ss.

24. CHASTAGNERET, G. ob. cit. pàg. 131.

25. *Ibíd.* pàg. 131.

FUNDADORS DE LA CAIXA D'ESTALVIS DE SABADELL

	Origen	Activitats econòmiques	Majors contribuents en la contribució territorial 1859	Majors contribuents en la indústria llanera 1859	Classificació com a conservadors de capital de la Caixa 1859	Proposats per a la Junta de la Caixa el 1854	Càrrecs polítics	Càrrecs a la Caixa d'Estalvis de Sabadell
CASANOVAS BOSCH, Antoni (1795-1867)	SABADELL	P.F.	3	2	3a.	*	ALCALDE	PRESIDENT
LLOBET SOLER, Josep (*1795-?)	ÍD.	P.	14		3a.	*		COMPTADOR
TURULL SALLEN, Pere (1796-1869)	ÍD.	P.F.N.Fi.	1	12	3a.		ALCALDE ↑ DIPUTAT A CORTS	TRESORER
OLIVER SALT, Pere (1798-1869)	CASTELLAR DEL VALLES	P.	19		3a.	*	Alcalde ↑, Jutge ↓ Diputat (Provincial)	DIRECTOR
REGAS RIBERA, Josep (1804-1875)	BARCELONA	Prevere			1a.			VICE-PRESIDENT
ROCA ANCAS, Antoni (*1808-1890)	GIRONELLA	F.		6	2a.		ALCALDE ↑	VOCAL DIRECTOR
AGUILAR VILARÓ, Esteve (1813-1898)	FOLGUEROLLES	f			1a.	*	REGIDOR ↓ JUTGE ↓	VOCAL
ARGEMIR DOMÈNECH, Bartomeu (*1815-1859)	SABADELL	f			1a.			VOCAL
DURAN MIMO, Josep de C. (1818-1883)	ÍD.	F.	17	3	2a.	*	ALCALDE ↓	VOCAL COMPTADOR
SALLARÈS GORINA, Joan (1826-1884)	ÍD.	P.			2a.		ALCALDE ↓	VOCAL
FOLGUERA PLA, Pere (*1828-?)	BARCELONA	F.		13	2a.			VOCAL
VOLTÀ VIVE, Josep (1831-1902)	ST. VICENÇ DE JONQUERES	F.		4	2a.	*	DIPUTAT PROVINCIAL ↓	VOCAL
ROMEU MIARONS, Silvestre (1835-1884)	SABADELL	F.			2a.			SECRETARI
QUER VIDAL, Pere. (? -1898)	CARDONA	F.			2a.			VOCAL

NOTES : -L'asterisc al costat de l'any indica un marge d'error d'un o dos anys com a conseqüència d'haver-lo calculat a partir de l'edat que declaraven en el padró de 1850 o en altres documents.

-P (=propietari); F (=fabricant); N (=negociant); Fi (=financer); f (=farmacèutic).

-Segons la classe els conservadors de capital s'havien de fer càrrec de més o menys diners de la caixa, pagant un 4 per cent d'interès anual. La classe més alta era la 3a.

- ↑ abans de 1859; ↓ després de 1859.